

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแนวโน้มของธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ มีการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน และแนวโน้มกลายเป็นตลาดการค้าเพียงแห่งเดียว (one world one order) (คณัย เทียนพุ่ม, 2545, หน้า 4) วงการธุรกิจไทยก็ได้รับผลกระทบจากแนวโน้มธุรกิจดังกล่าวด้วย กล่าวคือ การทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จหรือในการที่จะธำรงรักษาสถานภาพทางธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด ด้านการบริหารงานภายในองค์กร การวางแผนการผลิต เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยภาพรวมขององค์กร บางครั้งจะพบว่าโดยธรรมชาติของคนมักจะละเลยหรือมองข้ามสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่อาจจะเป็นสาเหตุหรือปัจจัยของเรื่องใหญ่ กล่าวคือ สิ่งที่มีมองเห็นว่าเป็นสิ่งเล็กน้อยและไม่คาดคิดว่าการที่จะละเลยการทำกิจกรรมบางอย่างจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโดยรวมขององค์กร ความเป็นระเบียบเรียบร้อยถือเป็นหน้าที่ของพนักงานทุกคนภายในองค์กรที่จะต้องคอยเอาใจใส่ดูแลในการจัดการ เพื่อให้โรงงานสะอาดและมีความเรียบร้อย จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจเอาใจใส่ ควบคุมดูแลในเรื่องดังกล่าวเบื้องต้น เทคนิค 5ส. จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการดำเนินกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางธุรกิจ

เทคนิค 5ส. เป็นเทคนิคที่นิยมใช้กันมากในประเทศญี่ปุ่น เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1985 เป็นกิจกรรมเพิ่มความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประกอบด้วยหัวใจสำคัญ คือ

สะสาง (seiri) คือ การแยกของที่ไม่จำเป็นออกจากสถานที่ทำงานและกำจัดทิ้งไป

สะดวก (seiton) คือ การจัดวางสิ่งของต่าง ๆ ในที่ทำงานให้เป็นระเบียบเพื่อให้สะดวกในการค้นหาและหยิบไปใช้

สะอาด (seiso) คือ การทำความสะอาดสถานที่ทำงานอย่างสม่ำเสมอ ปราศจากฝุ่นบนพื้นเครื่องจักรและเครื่องมือต่าง ๆ

สุขลักษณะ (seiketsu) คือ การดูแลรักษามาตรฐานความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้คงอยู่ตลอดในภาพเดิมโดยคำนึงถึงสุขภาพอนามัยด้วย

สร้างนิสัย (shitsuke) คือ การฝึกอบรมพนักงานให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเต็มใจจนเป็นนิสัย

การปฏิบัติกิจกรรม 5ส. จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านจึงจะทำให้เห็นผลงานหรือบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง โดยเฉพาะองค์การที่มีขนาดใหญ่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลคือ ตัวพนักงานเอง หัวหน้าหน่วยงาน รวมถึงผู้บริหารระดับสูงที่ต้องเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกิจกรรม 5ส. การแบ่งเวลาในช่วงงานประจำที่ทำอยู่ องค์ประกอบทางด้านสถานที่ องค์ประกอบทางด้านเงินทุน การช่วยเหลือกันของหน่วยงานต่าง ๆ จากการกล่าวมาข้างต้นจึงพบว่าการปฏิบัติกิจกรรม 5ส. จะไม่ประสบความสำเร็จทุก ๆ องค์การ บางองค์การอาจจะใช้เวลาสั้นในการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่บางองค์การอาจจะใช้เวลานานกว่าที่จะบรรลุเป้าหมายได้ การวัดประสิทธิภาพของโครงการจึงเป็นเครื่องมือที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ให้ความสำคัญนำมาใช้เป็นดัชนีวัดความสำเร็จของโครงการ โครงการกิจกรรม 5ส. ก็จัดไว้เป็นโครงการหนึ่งที่มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และการประเมินผลที่ชัดเจน โรงงาน บริษัท เจริญทองทามิทิวบี จำกัด ได้ริเริ่มโครงการกิจกรรม 5ส. ตั้งแต่ พ.ศ.2540 ถึงปัจจุบันโดยใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารงานเพื่อคุณภาพ เป็นแนวทางในการจัดการสถานที่ทำงานเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย โครงการ 5ส. เป็นแนวทางเพื่อการบรรลุเป้าหมายของโรงงานประกอบด้วย

Productivity	คือ การเพิ่มผลผลิตสูงขึ้น
Quality	คือ คุณภาพดีขึ้น
Cost	คือ ต้นทุนต่ำลง
Delivery	คือ การส่งสินค้าได้ทันเวลา
Safety	คือ การเกิดความปลอดภัยในการทำงาน
Morale	คือ ขวัญและกำลังใจของพนักงานดีขึ้น

โครงการ 5ส. ของโรงงาน บริษัท เจริญทองทามิทิวบี จำกัด ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมใหม่ในกระบวนการจัดการ การบริหารงานของบริษัทฯ ผู้วิจัยเป็นพนักงานในบริษัทนี้จึงสนใจที่จะทำการศึกษา ความคิดเห็นของพนักงานในการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส. โรงงาน บริษัท เจริญทองทามิทิวบี จำกัด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของพนักงานในการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส. โรงงาน บริษัท เจริญทองกลามิทิวิบ จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นในการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส. ของพนักงาน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นในการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส. ของพนักงาน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานของโรงงาน บริษัท เจริญทองกลามิทิวิบ จำกัด จำนวน 205 คน (ที่มา : ฝ่ายบุคคล, 2554) เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, p.608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ ลักษณะส่วนบุคคลของพนักงาน ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ ความคิดเห็นของพนักงานในการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส. โรงงาน บริษัท เจริญทองกลามิทิวิบ จำกัด ได้แก่

2.2.1 ขั้นตอนกิจกรรม 5ส.

2.2.2 ประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรม 5ส.

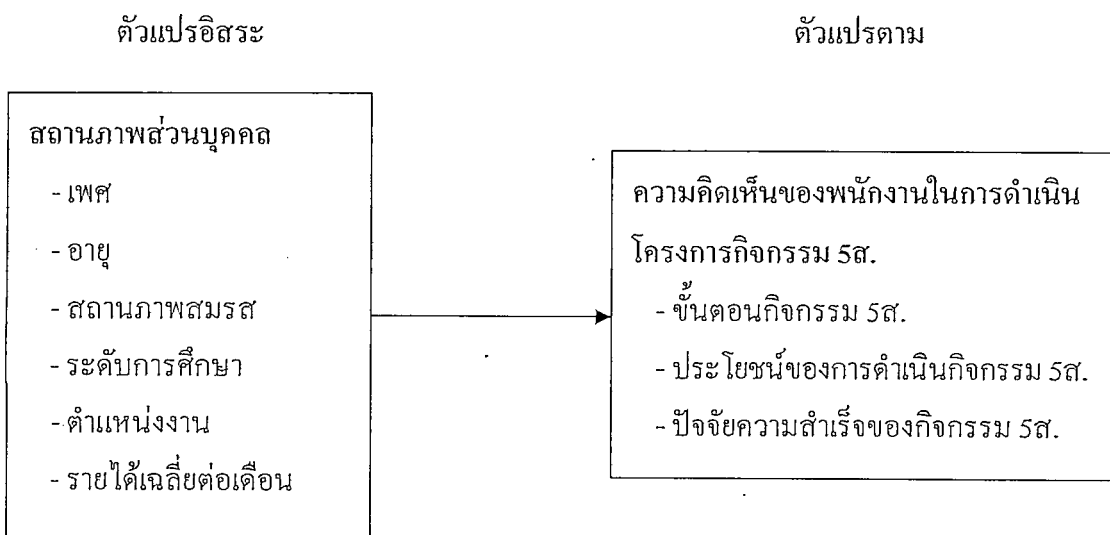
2.2.3 ปัจจัยความสำเร็จของกิจกรรม 5ส.

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2554

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานในการดำเนิน โครงการกิจกรรม 5ส. โรงงาน บริษัท เจริญทองกลามิทิวิบ จำกัด ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม 5ส. ของสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2542) ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

โครงการกิจกรรม 5ส. หมายถึง เทคนิคการจัดระบบหรือวิธีการจัดการปรับปรุงสถานที่ทำงานหรือสภาพการทำงานให้เกิดความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด ที่เอื้อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน ความปลอดภัย และคุณภาพของงาน อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการเพิ่มผลผลิต โดยประกอบด้วย

1. สะสาง (seiri : เซริ) คือ การแยกของจำเป็นออกจากของไม่จำเป็น และขจัดของไม่จำเป็นออกไป
2. สะดวก (seiton : เซตง) คือ การจัดสิ่งของต่าง ๆ ในที่ทำงานให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความปลอดภัย และคงไว้ซึ่งคุณภาพ ประสิทธิภาพในการทำงาน

3. สะอาด (seiso : เซเซ) คือ การทำความสะอาด (ปัด กวาด เช็ด ถู) เครื่องจักร อุปกรณ์ รวมทั้งบริเวณพื้นที่ทำงาน

4. สุขลักษณะ (seiketsu : เซเคทซึ) คือ การรักษามาตรฐานการปฏิบัติ 3ส แรกที่ดีไว้ และค้นหาสาเหตุต่าง ๆ เพื่อยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น

5. สร้างนิสัย (shisuke : ชิซึเคะ) คือ การปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ จนกลายเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยธรรมชาติ

ขั้นตอนของการกิจกรรม 5ส. มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน (plan) คือ เป้าหมายขององค์กรจะถูกกำหนดขึ้น โดยผู้บริหารระดับสูง เพื่อวางแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร

2. ด้านการลงมือปฏิบัติตามแผน (do) คือ การปฏิบัติตามแผนซึ่งกำหนดไว้ โดยมีกำหนดความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายงาน รวมถึงการถ่ายทอดไปยังผู้ปฏิบัติงาน

3. ด้านการศึกษา/ติดตามประเมินผล (check) คือ การตรวจติดตาม และทบทวนแผนงานเพื่อใช้เป็นแนวทางปรับปรุง

4. ด้านการกำหนดมาตรการปรับปรุงแก้ไข (act) คือ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยใช้ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์เป็นข้อมูลสำหรับกำหนดเป้าหมายใหม่

การบริหารคุณภาพ หมายถึง การที่องค์กรสามารถผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และสามารถตอบสนองความต้องการหรือเกื้อกูลต่อผู้ใช้บริการหรือลูกค้า และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

ประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรม 5ส. หมายถึง ทำให้หน่วยงานทราบถึงข้อมูลพื้นฐานสำคัญ ๆ เป็นความรู้ความเข้าใจในการทำงาน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน สามารถวิเคราะห์การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำระบบมาตรฐานคุณภาพงาน และบริการได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด

ปัจจัยความสำเร็จของกิจกรรม 5ส. หมายถึง หลักการของวงจร PDCA (plan – do – check – act) คือ มีการวางแผนไว้อย่างชัดเจน (plan) หลังจากนั้นจึงลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ (do) พร้อมกับมีการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา (check) เพื่อค้นหาข้อบกพร่องที่ต้องนำมาปรับปรุง และดำเนินการศึกษาหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข (action) ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการปรับปรุง แก้ไข พัฒนา การดำเนินกิจกรรม 5ส. อยู่ตลอดเวลา อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพ คุณภาพ และการเพิ่มผลผลิต มีประสิทธิภาพการผลิตที่ดีขึ้น ไปอย่างต่อเนื่อง

บริษัท เจริญทองกลามิทิวิบ จำกัด หมายถึง ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชั้นนำในด้านการผลิตลามิเนตเพื่อการบรรจุภัณฑ์ อาทิเช่น หลอดยาสีฟัน หลอดเครื่องสำอาง หรือหลอดเพื่อการบรรจุผลิตภัณฑ์อื่น ๆ อีกหลากหลายชนิด เพื่อส่งมอบแก่ลูกค้าที่เป็นผู้ผลิตขั้นสุดท้ายรายใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบความคิดเห็นของพนักงานในการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส.
2. เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหารพิจารณาเป็นแนวทางหรือประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการดำเนินโครงการกิจกรรม 5ส. ให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของบริษัทต่อไป
3. เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยแบบเจาะลึกสำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับกิจกรรม 5ส.

ต่อไป